

ชื่องานวิจัย	การศึกษาและการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวชอง ในภาคตะวันออกเฉียง
ชื่อผู้วิจัย	นายสุวิชัย โกศัยยะวัฒน์
ปีที่ทำเสร็จ	ธันวาคม 2543

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาความต้องการทางการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวชอง พื้นที่ศึกษาคือตำบลคลองพลู กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี วิธีการวิจัยประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสารและการออกภาคสนาม ซึ่งมีการสังเกต การสัมภาษณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ พระสงฆ์ ครู ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ชองเป็นชนพื้นเมืองเดิมอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงมานานแล้ว โดยเฉพาะในจังหวัดจันทบุรี ที่กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ ทุกคนได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย นับถือศาสนาพุทธ และยังมีความเชื่อเรื่องผีอยู่ด้วย มีภาษาพูด ประเพณีและวัฒนธรรมบางอย่างต่างไปจากคนไทยและยังถ่ายทอดกันอยู่ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะภาษาพูด และวัฒนธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เมื่อการคมนาคมและการสื่อสารระหว่างตำบลกับตัวเมืองสะดวกขึ้นตามแผนพัฒนาจังหวัด ทำให้ชองมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมกับคนไทยในเมืองมากขึ้นจึงเหลือวัฒนธรรมของตนเองน้อยลง ชาวชองมีการปรับตัวมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยในการดำรงชีวิตและติดต่อกับทางราชการตามกฎหมาย ในด้านการศึกษารัฐบาลได้ใช้

นโยบายเดียวกับคนไทยทั่วไปตามข้อกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 เป็นแนวทางจัดการศึกษา

2. การศึกษาในระบบโรงเรียนของเด็กของในตำบลคลองพลูนั้นเด็กสามารถเรียนได้ถึง 12 ปี เพราะในพื้นที่มีโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งอยู่ทั้ง 2 ระดับ ในโรงเรียนประถมศึกษา คือโรงเรียนวัดคลองพลูเปิดสอนระดับชั้นอนุบาลด้วย จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง อยู่ในกลุ่มตะเคียนทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีครู 14 คน นักเรียน 314 คน สอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ปรับปรุง พ.ศ. 2533 ซึ่งมีการปรับหลักสูตรบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยเฉพาะวิชาในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ นักเรียนเห็นว่าวิชาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก แต่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับของเลยเพราะหลักสูตรไม่ได้กำหนดไว้ โรงเรียนได้จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตามวัฒนธรรมไทย จัดห้องเรียนโดยไม่แบ่งแยกตามเชื้อชาติ แต่ให้เรียนร่วมกัน ซึ่งไม่มีปัญหาขัดแย้งทางเชื้อชาติ ครูทุกคนเป็นคนไทย และไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับชนต่างวัฒนธรรมมาก่อน

ปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนคือสอนไม่ทันตามหลักสูตร ขาดแคลนอุปกรณ์การสอน นักเรียนมีปัญหาด้านภาษา ทำให้เรียนช้า ต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น เพราะพูดภาษาของที่บ้านและพูดภาษาไทยที่โรงเรียน แต่ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีขึ้น ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน นักเรียนกับครู ครูกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับโรงเรียนไม่มีปัญหาเลย ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อครูและโรงเรียน ผลการเรียนของเด็กของไม่ต่างจากเด็กไทย การลาออกกลางคันและตกซ้ำชั้นมีน้อย ส่วนมากเมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้วนักเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาถึงร้อยละ 98

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไปศึกษาต่อกันมากคือ โรงเรียนคลองพลูวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบลแห่งเดียวในพื้นที่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ อยู่ห่างจากโรงเรียนวัดคลองพลู 3 กิโลเมตร เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2542 และจะมีถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีต่อไป

มีครู 16 คน มีนักเรียน 195 คน สอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ปรับปรุง พ.ศ. 2533 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ปรับปรุง พ.ศ. 2533 ไม่มีการปรับหลักสูตรแต่มีการเพิ่มเติมเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เพียงพอที่จะไปศึกษาต่อระดับสูงขึ้น โรงเรียนได้จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเป็นแบบไทย ไม่มีเอกลักษณ์ของชาวชองเลย และในหลักสูตรก็ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชอง นักเรียนต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับชองบ้าง เพื่อเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เพราะยอมรับว่าตนมีเชื้อสายชอง

ปัญหาที่พบในโรงเรียนคือ สอนไม่ทันตามหลักสูตร เนื้อหาไม่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน ขาดวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน และขาดแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม แม้ว่าครูทุกคนเป็นคนไทย แต่ก็ไม่มีปัญหากับนักเรียน นักเรียนด้วยกันก็ไม่มีความรู้ลึกแบ่งแยกเรื่องเชื้อชาติ ผู้ปกครองยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนเพื่อให้ลูกหลานได้เรียนต่อในพื้นที่ และส่งเสริมให้ลูกหลานเรียนต่อระดับสูงขึ้นด้วย เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว นักเรียนส่วนมากไปศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งที่โรงเรียนเดิมและโรงเรียนในตัวจังหวัด

3. การศึกษานอกโรงเรียนของเด็กและราษฎรชาวชองในตำบลคลองพลูได้รับบริการจากหน่วยงานของรัฐไม่มากนัก เพราะเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นครั้งคราว แต่มีการถ่ายทอดและเรียนรู้วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ภาษา ประเพณี จากสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา กลุ่มเพื่อน และกลุ่มสังคมในพื้นที่ วิธีถ่ายทอด คือการพูดคุยกัน ลอกเลียนแบบพฤติกรรม สอนกันเป็นกลุ่มย่อยภายในบ้าน ทำให้ยังรักษาและสืบทอดความเป็นของอยู่ได้โดยตรง ปัญหาที่พบคือราษฎรไม่มีเวลาไปศึกษาอย่างเป็นทางการเพราะวัยและเวลาซึ่งต้องทำงานทำให้ไม่สนใจเรียน และความรู้บางอย่างขัดกับความเชื่อและวิถีชีวิตเดิม จึงไม่ยอมรับความรู้ใหม่และนิยมเรียนรู้กันเองอย่างไม่เป็นทางการมากกว่ารูปแบบที่เป็นทางการ

4. การพัฒนารูปแบบการศึกษาของชาวชองในตำบลคลองพลูตามนโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีนั้นสามารถทำได้เพราะในพื้นที่มีโรงเรียนทั้ง 2 ระดับตั้งอยู่ และเด็กในพื้นที่ส่วนใหญ่ศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว แต่ควรปรับเนื้อหาและเพิ่มเติมเนื้อหาให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่รวมทั้งเพิ่มการศึกษานอกโรงเรียน

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ครอบนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าและมีประโยชน์มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นการรักษาและสืบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป และบูรณาการเข้ากับวัฒนธรรมไทยได้อย่างกลมกลืน